

Kirje

16.12.2025

VN/38147/2025

VN/38147/2025-OKM-1

Tampereen kaupunki

Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilun neuvottelumenettelyn käytänteet strategiakaudella 2026–2029

Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilulla tavoitellaan nykyistä parempaa vaikuttavuutta ja laatua. Kokeilun tavoitteena on selvittää, miten ammatillisen koulutuksen järjestämislupien laajentamisella ja neuvottelumenettelyyn perustuvalla toiminnanohjauksella voidaan vahvistaa ammatillisen koulutuksen laatua, vaikuttavuutta ja saavutettavuutta.

Ammatillisen koulutuksen laadulla tarkoitetaan koulutuksen kykyä vastata koulutukselle asetettuihin tavoitteisiin sekä opiskelijoiden ja asiakkaiden tarpeisiin. Laatua on lisäksi se, että opiskelija saa sellaista opetusta ja ohjausta, jotta hän voi saavuttaa sen osaamisen, mikä opiskelijan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelmassa on tavoitteena. Koulutuksen laatu näkyy myös opiskelijoiden työllistymisenä ja jatko-opintoihin siirtymisenä. Työllistymisellä ja jatko-opintoihin siirtymisellä mitataan koulutuksen vaikuttavuutta. Koulutuksen saavutettavuudella tarkoitetaan koulutuksen alueellista saavutettavuutta, koulutuksen saavutettavuutta erityisryhmille ja koulutuksen kielellistä saavutettavuutta.

Kokeilulupa antaa kokeilujärjestäjälle mahdollisuuden vastata joustavammin koulutus- ja osaamistarpeisiin. Toisaalta kokeilulupa velvoittaa vastaamaan kokeilujärjestäjän ensisijaisen toiminta-alueen koulutus- ja osaamistarpeisiin.

Kansalliset ammatillisen koulutuksen linjaukset

Ammatillisen koulutuksen valtakunnallisten tavoitteiden asettaminen on osa koulutuksen järjestäjien toiminnanohjauksen uudistamista. Kyse on uudesta ohjausasiakirjasta, joka tukee toiminnanohjauksen kokeiluun kuuluvia opetus- ja kulttuuriministeriön ja koulutuksen järjestäjien välisiä neuvotteluja sekä ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvalla jatkavien järjestäjien kanssa käytäviä koulutus- tai toimialakohtaisia tai alueellisia keskusteluja.

Linjaukset perustuvat pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan, kuluva hallituskauden muihin linjauksiin ja havaittuihin muutoksiin toimintaympäristössä. Linjaukset koskevat koulutuksen laatua, vaikuttavuutta ja muita keskeisiä ammatilliselle koulutukselle asetettavia tavoitteita.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

1. Ammatillisen koulutuksen tavoitteena ovat hyvinvoivat ja toimintakykyiset opiskelijat, joista koulutetaan osaavia ammattilaisia ja aktiivisia yhteiskunnan jäseniä. Ammattitaito ja sivistys sekä toimintakyky ovat työllistymisen edellytyksiä opintojen jälkeen ja luovat edellytyksiä osaamisen kehittämiseksi heti opintojen jälkeen ja koko työuran ajan. Ammatillinen koulutus tukee liikunnallista elämäntapaa.
2. Ammatillisen koulutuksen suunnittelussa ja järjestämisessä siirretään painopistettä opiskelija- ja tutkintomääristä laatuun. Tämä tarkoittaa hyvää ja riittävää opetusta ja ohjausta kaikissa oppimisympäristöissä, joka tukee nykyistä paremmin työllistymistä, yrittäjyyttä tai korkeakouluopintoihin sijoittumista opintojen jälkeen.
3. Laadukkaan ammatillisen koulutuksen järjestämiseksi erityisesti oppivelvollisille suunnatussa koulutuksessa järjestetään nykyistä enemmän lähiopetusta, ohjausta työpaikoilla ja oppimisen tukea tutkinnon suorittamiseen. Näin tuetaan myös opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja ryhmäytymistä. Koulutuksen järjestäjät ottavat tavoitteen huomioon omassa johtamisessaan ja resurssisuunnittelussaan.
4. Koulutustason nostamiseksi tavoitteena on suunnata ammatillista koulutusta nykyistä enemmän ensimmäistä ammatillista tutkintoa suorittaville, myös ensimmäistä ammatillista tutkintoa suorittaville aikuisille. Myös aikuisopiskelijoille on tarjottavat riittävä opetus, ohjaus ja tuki. Vieraskielisten opiskelijoiden suomen tai ruotsin kielen opetusta vahvistetaan. Ammatillinen koulutus tarjoaa uskottavan reitin korkeakouluopintoihin. Väestön koulutustason nostamiseksi ammatillisen koulutuksen väylää korkeakouluopintoihin vahvistetaan edelleen.
5. Työelämälähtöisyyden lisäämiseksi osaamisen näytöt suoritetaan työelämässä. Oppisopimuksen ja koulutussopimuksen käyttöä lisätään.
6. Ammatillisen koulutuksen suorittaneiden työllistymistä parannetaan kohdistamalla tarjontaa työvoimatarpeen mukaisesti, huolehtimalla opiskelijoiden ammattitaidon kehittymisestä opintojen aikana ja varmistamalla työpaikkojen tuki oppi- ja koulutussopimusten aikana. Ammatillinen koulutus tuottaa opiskelijalle hyvät edellytyksen toimia ja työskennellä digitalisoituvassa maailmassa. Näin ammatillinen koulutus vastaa paremmin työelämän osaamistarpeisiin, vähentää kohtaanto-ongelmaa ja tukee yritysten ja julkisyhteisöjen toimintaedellytyksiä.
7. Työvoiman saatavuuden turvaamiseksi jatkuvan oppimisen tarjontaa uudistetaan ja sen rahoituspohjaa laajennetaan julkisen rahoituksen ulkopuolelle. Aikuisille suunnatussa koulutuksessa korostuvat nykyistä lyhyemmät koulutuskokonaisuudet, mikä mahdollistaa useampien henkilöiden osallistumisen.
8. Ammatillisen koulutuksen järjestäjä rakenne sopeutuu työelämän ja väestön muutoksiin. Ammatillisen koulutuksen järjestäjien aloitteita järjestäjä rakenteen kehittämiseksi ja tilojen tarkoituksenmukaista hyödyntämistä tuetaan. Koulutuksen järjestäjien yhteistyöllä ja työnjaolla huolehditaan määrällisesti pienempien alojen koulutustarjonnasta työelämän tarpeiden mukaisesti. Koulutuksen toteuttamisessa hyödynnetään uusia teknologisia mahdollisuuksia, silloin kun se on pedagogisten tavoitteiden ja koulutuksen saavutettavuuden kannalta perusteltua.
9. Ammatillinen koulutus tukee osaltaan ilmastonmuutoksen ja luontokadon hillitsemiseen tähtääviä toimia. Ammatillisessa koulutuksessa kiinnitetään huomiota vihreän siirtymän tukemiseen.
10. Tuetaan kansainvälistymistä kannustamalla opiskelijoita eri pituisiin ulkomaanjaksoihin opintojen aikana ja toteuttamalla oppilaitosten välistä kansainvälistä yhteistyötä ja kehittämishankkeita.

Neuvottelumenettelyn toimenpiteet, aikataulu ja vaiheet

Keskeinen osa kokeilua ovat kokeilujärjestäjien kanssa käytävät neuvottelut ja niiden pohjalta tehtävät sopimukset. Sopimuksessa huomioidaan kansalliset ammatillisen koulutuksen tavoitteet, opetus- ja kulttuuriministeriön kokeilujärjestäjästä tuottama tietopohja ja tilannekuva sekä kokeilujärjestäjän tuottama ehdotus tavoitteiksi ja toimenpiteiksi strategia-kaudelle. Kokeilujärjestäjien kanssa opetus- ja kulttuuriministeriö etsii yhteisiä ratkaisuja tunnistettuihin ammatillisen koulutuksen kehittämiskohteisiin.

Neuvotteluihin valmistautuminen

Kokeilujärjestäjä ja opetus- ja kulttuuriministeriö käyttävät kokeiluun liittyvien aineistojen jakamiseen ja näihin liittyvään yhteydenpitoon sekä tiedotukseen Teamsiä. Kokeilujärjestäjä toimittaa tiedot järjestäjän Teams-kanavan yhteyshenkilöistä (enintään kolme henkilöä) opetus- ja kulttuuriministeriölle **9.1.2026 mennessä**. Pyydettyvät tiedot ja tietojen toimitusosoite käyvät tarkemmin ilmi liitteestä 1.

Opetus- ja kulttuuriministeriön laatima kokeilujärjestäjäkohtainen tilannekuva ja tietopohja sekä kansalliset ammatillisen koulutuksen tavoitteet ovat jokaisen kokeilujärjestäjän Teams-kanavalla viimeistään 29.1.2026. Tietopohja ja tilannekuva perustuvat olemassa oleviin kansallisiin tietovarantoihin ja ovat neuvottelun pohja-aineisto.

Ministeriö järjestää kokeilujärjestäjien asiantuntijoille webinaareja, joissa käydään läpi hyödynnettävää tietopohjaa ja Teams-kanavien sekä sopimusluonnoksen sisältöä. Webinaarien tarkat ajankohdat ja sisällöt käyvät ilmi oheisesta liitteestä 1.

Kokeilujärjestäjä toimittaa ehdotuksensa strategisista ja toiminnallisista tavoitteistaan strategia-kaudelle opetus- ja kulttuuriministeriölle **27.2.2026 mennessä** kokeilujärjestäjän Teams-kanavalle. Kokeilujärjestäjä tekee ehdotuksensa liitteessä 2 olevalla sopimusluonnospohjalla. Kokeilujärjestäjän ehdotus tavoitteineen ja toimenpiteineen on laadittava yhteistyössä järjestäjän ensisijaisen toiminta-alueen keskeisten yhteistyötahojen kanssa. Näitä yhteistyötahoja ovat esimerkiksi työllisyysalueet, kunnat, työ- ja elinkeinoelämä ja muut alueen koulutuksen järjestäjät sekä korkeakoulut.

Sopimusneuvotteluun valmistauduttaessa opetus- ja kulttuuriministeriö ja kokeilujärjestäjä käyvät vuoropuhelua kansallisten ammatillisen koulutuksen tavoitteiden, tietopohjan ja järjestäjän tilannekuvan yhteen sovittamisesta järjestäjän toimittamaan ehdotukseen. Osana neuvotteluja päätetään järjestäjäkohtaisesti valtionosuuden harkinnanvaraisesta korotuksesta. Korotus myönnetään vuosittain sillä edellytyksellä, että eduskunta myöntää tarkoitukseen osoitetun resurssin valtion talousarviossa. Kokeilujärjestäjä voi hakea korotusta sopimuksessa sovittavien kehittämistoimien rahoitukseen. Korotusta voi hakea koko strategia-kaudelle tai osaksi strategiakautta. Korotuksen tasosta ja kestosta päätetään lähtökohtaisesti jo vuoropuhelun aikana ennen neuvottelutilaisuutta. Vuoropuhelua voi käydä Teams-kanavalla 27.3.2026 saakka.

Neuvottelut

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja kokeilujärjestäjän väliset sopimusneuvottelut käydään huhti-toukokuussa 2026. Jokaiselle kokeilujärjestäjälle on varattuna kahden tunnin neuvotteluajankohta. Kokeilujärjestäjältä neuvotteluun voi osallistua enintään 5 henkilöä. Osallistuvat henkilöt tulee valita niin, että neuvotteluissa voidaan allekirjoittaa sopimus opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.

Tampereen kaupungin neuvotteluajankohta on **7.5.2026 klo 13–15** opetus- ja kulttuuriministeriön tiloissa osoitteessa Meritullinkatu 10, 00170 Helsinki.

Sopimus

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja kokeilujärjestäjien väliset sopimukset viedään kesäkuussa 2026 valtioneuvoston yhteiseen asianhallintajärjestelmä Vahvaan ja opetus- ja kulttuuriministeriön verkkosivustolle.

Lisätiedot

Lisätietoja antavat neuvotteleva virkamies Ville Heinonen puh. 02953 30105 ja opetusneuvos Mari Pastila-Eklund puh. 02953 30249.

Sähköposti: toiminnanohjauksenokeilu.okm@gov.fi

Ylijohtaja

Petri Lempinen

Neuvotteleva virkamies

Ville Heinonen

Liitteet

Liite 1. Neuvottelumenettelyn aikataulu ja vaiheet
Liite 2. Sopimusluonnospohja

Jakelu

Tampereen kaupunki

VN/38147/2025-OKM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Heinonen Ville 913497183

2025-12-16

Lempinen Petri 912530038

2025-12-16

Neuvottelumenettelyn aikataulu ja vaiheet

Tammikuu 2026

Kokeilujärjestäjä toimittaa tiedot järjestäjän Teams-kanavan yhteyshenkilöistä (enintään kolme henkilöä) OKM:lle sähköpostiin toiminnanohjauksenkokeilu.okm@gov.fi 9.1.2026 mennessä. Yhteyshenkilöiden tiedoissa ilmoitetaan: nimi, titteli, sähköposti, puhelinnumero. Yhteyshenkilöt seuraavat kokeilujärjestäjän Teams-kanavaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön laatima kokeilujärjestäjäkohtainen tilannekuva ja tietopohja sekä kansalliset ammatillisen koulutuksen tavoitteet ovat jokaisen kokeilujärjestäjän Teams-kanavalla viimeistään 29.1.2026.

Helmikuu 2026

Ministeriö järjestää webinaareja, joissa käydään läpi hyödynnettävää tietopohjaa ja Teams-kanavien sisältöä. Webinaarit on tarkoitettu ensisijaisesti henkilöille, jotka kokeilujärjestäjällä näitä tietoja hyödyntävät ja seuraavat. Ministeriö tulee lähettämään kutsun kokeilujärjestäjille webinaareista. Webinaarit järjestetään seuraavasti:

9.2. klo 12-14 Vipusen aineisto

10.2. klo 12-14 Ennakointi

12.2. klo 12-14 Teams-kanavat ja tekninen tuki sekä sopimusluonnoksen läpikäynti

Lisäksi järjestetään 13.2. klo 12-13 webinaarina Vipusen "klinikka", jossa voi kysyä yksityiskohtaisia kysymyksiä.

Kokeilujärjestäjä toimittaa ehdotuksensa strategisista ja toiminnallisista tavoitteistaan strategiakaudelle opetus- ja kulttuuriministeriölle 27.2.2026 mennessä kokeilujärjestäjän Teams-kanavalle. Kokeilujärjestäjä tekee ehdotuksensa Teams-kanavallaan olevalla sopimusluonnospohjalla. Sopimusluonnospohja on myös tämän kirjeen liitteenä.

Kokeilujärjestäjä huomioi sopimusehdotuksessaan omaan toimintaan soveltuvin osin kansalliset ammatillisen koulutuksen tavoitteet sekä OKM:n kokeilujärjestäjästä tuottama tietopohjan ja tilannekuvan. Kokeilujärjestäjän ehdotus tavoitteineen ja toimenpiteineen on laadittava yhteistyössä järjestäjän ensisijaisen toiminta-alueen keskeisten yhteistyötahojen kanssa.

Maaliskuu 2026

Sopimusneuvotteluun valmistauduttaessa opetus- ja kulttuuriministeriö ja kokeilujärjestäjä käyvät vuoropuhelua kansallisten ammatillisen koulutuksen tavoitteiden, tietopohjan ja järjestäjän tilannekuvan yhteen sovittamisesta järjestäjän toimittamaan ehdotukseen. Vuoropuhelussa hyödynnetään kokeilujärjestäjän Teams-kanavaa. Osana neuvotteluja päätetään järjestäjäkohtaisesti valtionosuuden harkinnanvaraisesta korotuksesta. Korotus myönnetään vuosittain sillä edellytyksellä, että eduskunta myöntää tarkoitukseen osoitetun resurssin valtion talousarviossa. Kokeilujärjestäjä voi hakea korotusta sopimuksessa sovittavien kehittämistoimien rahoitukseen. Korotusta voi hakea koko strategiakaudelle tai osaksi strategiakautta. Korotuksen tasosta ja kestosta päätetään lähtökohtaisesti jo vuoropuhelun aikana ennen neuvottelutilaisuutta. Vuoropuhelua voi käydä 27.3.2026 saakka.

Huhtikuu - toukokuu 2026

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja kokeilujärjestäjän väliset sopimusneuvottelut käydään 7.4.-22.5.2026 välillä. Jokaiselle kokeilujärjestäjälle on varattuna kahden tunnin neuvotteluajankohta. Kokeilujärjestäjältä neuvotteluun voi osallistua enintään 5 henkilöä. Osallistuvat henkilöt tulee valita niin, että neuvotteluissa voidaan allekirjoittaa sopimus opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.

Kesäkuu 2026

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja kokeilujärjestäjien väliset sopimukset viedään valtioneuvoston yhteiseen asianhallintajärjestelmään Vahvaan ja OKM:n verkkosivustolle. Sopimukset ovat lähtökohtaisesti julkisia asiakirjoja ja niiden julkisuuteen sovelletaan julkisuuslakia (621/1999). Koulutuksen järjestäjän on arvioitava sopimusmenettelyn yhteydessä, sisältyykö sopimukseen koulutuksen järjestäjän näkökulmasta julkisuuslain nojalla salassa pidettävää tietoa.

Marraskuu 2026

Mahdolliset kokeiluluvan muutospäätökset ja harkinnanvaraisen rahoituksen päätökset tehdään esittelystä ministerille. Vuoden 2026 osalta harkinnanvaraisen rahoituksen päätös tehdään alkusyksyllä 2026.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja xx:n (kokeilujärjestäjän) välinen sopimus strategiakaudella 2026-2029

1. Sopimuksen tausta

- Kansalliset ammatillisen koulutuksen tavoitteet
- Tilannekuva koulutuksen järjestäjän toimintaympäristöstä ja sen ennakoidusta kehityksestä
- Koulutuksen järjestäjän ensisijainen toiminta-alue

2. Kokeilujärjestäjän strategian keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet suhteessa ammatillisen koulutuksen kansallisiin tavoitteisiin, toimintaympäristön muutoksiin ja järjestäjän ensisijaiseen toiminta-alueeseen sopimuskaudella

a) Vaikuttavuustavoitteet (esimerkkejä)

- Työllistymisen sekä jatko-opintoihin siirtymisen edistäminen x koulutusala/aloilla
- Eri ryhmien työllistymisen sekä jatko-opintoihin siirtymisen edistäminen

b) Toiminnalliset tavoitteet (esimerkkejä)

- Oppivelvollisten toteutuneen opetuksen ja ohjauksen määrä on vähintään 12 tuntia/osp.
- Tutkinnon osien suorittaneiden määrä kasvaa työikäisessä väestössä
- Koulutus- ja oppisopimuskoulutuksena hankitun osaamisen määrä kasvaa
- Näytöt suoritetaan pääosin työpaikoilla aidoissa työtehtävissä ja -prosesseissa / näyttöjen suorittaminen pääosin työpaikoilla aidoissa työtehtävissä ja -prosesseissa kasvaa x-x
- Tietovarantojen (eHOKS, Koski) tietoja käytetään nykyistä paremmin koulutuksen järjestäjän toimintojen kehittämisessä
- Henkilöstön osaaminen ja valmiudet työelämäyhteistyöhön paranevat

c) Toimenpiteet ja niiden ajoittuminen (kokeilujärjestäjän sisäiset toimet ja laatu, esimerkiksi)

- Toiminta-alueen työvoimatarpeisiin vastaamiseksi lisätään koulutusalan/x tutkinnossa erilaisten oppimisympäristöjen hyödyntämistä.
- Järjestäjä toimeenpanee x hankkeen parantaakseen henkilöstön osaamista työelämäyhteistyössä / käyttääkseen tietovarantojen (eHOKS, Koski) tietoja nykyistä paremmin koulutuksen järjestäjän toimintojen kehittämisessä.
- Toiminta-alueen negatiiviseen väestömuutokseen reagoimiseksi luovutaan vuoteen x mennessä x koulutusalan/x tutkinnon järjestämisestä.
- Toiminta-alueen oppivelvollisten/työikäisten/työllisyysalueiden palvelukyvyn varmistamiseksi edistetään/selvitetään työnjako toiminta-alueella toimivien muiden koulutuksen järjestäjien kanssa.
- Selvitetään ratkaisuja väestön kehitykseen

3. Järjestämisluvan opiskelijavuosien enimmäismäärä

Koulutuksen järjestäjän opiskelijavuosien enimmäismäärä on strategiakaudella xx. Sopimuksen täytäntöönpanon ehtona on, että opetusministeri tulee päättämään kokeiluluvan opiskelijavuosien enimmäismäärästä tämän sopimuksen mukaisesti.

4. Harkinnanvarainen rahoitus

Tämän sopimuksen kohdassa 2 asetettujen tavoitteiden saavuttamisen tukemiseksi / tai kohdassa 2 asetettujen y ja x tavoitteiden saavuttamisen tukemiseksi (esim. alan x koulutuksen kehittämiseksi tai koulutuksen lisäämiseksi) opetus- ja kulttuuriministeriö tulee kohdentamaan strategiakaudella 2026-2029 harkinnanvaraista rahoitusta koulutuksen järjestäjälle julkisen talouden suunnitelman 2027-2029 puitteissa. Harkinnanvarainen rahoitus myönnetään strategiakaudella vuosittain kunkin vuoden talousarvion määrärahasta, mikäli eduskunta vahvistaa talousarvioehdotuksen.

5. Seuranta

Sopimuksessa sovittujen tavoitteiden ja toimenpiteiden väliarviointi toteutetaan toukokuussa 2028 pääosin valtakunnallisista tietovarannoista saatavien indikaattoritietojen pohjalta.

Mikäli väliarviointissa koulutuksen järjestäjä ei näyttäisi saavuttavan tässä sopimuksessa sovittuja tavoitteita tai suunta ei näyttäisi toivottavalta ja tilanne johtuisi pääsääntöisesti koulutuksen järjestäjästä riippumattomista syistä, voitaisiin tavoitteita ja toimenpiteitä muuttaa kesken strategiakauden.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja xx (kokeilujärjestäjä) ovat sopineet edellä mainituista kohdista 2-5.

Opetus- ja kulttuuriministeriö
lukiokoulutuksen ja ammatillisen
koulutuksen osaston ylijohtaja

Kokeilujärjestäjä x
toiminnasta vastaava johtaja